

שיעור מספר 3 11 - 17 יולי*

השליחות הבלתי סבירה

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: מלכים ב' 1-27; 5:1-27;
מלכים ב' 15-1; 2:1-15; יוחנן 5:15; רומיים 4-11; 6:4-6; רומיים 1:6.

פסוק לשינון: "מְצַרְעִים רַבִּים הָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל בְּיָמַי אֲלִישָׁע הַנְּבִיא וְלֹא טָהַר אֶחָד
מֵהֶם מִלְבַּד נַעֲמָן הָאֲרָמִי." (לוקס 4:27).

ספרי המלכים כוללים את היסטוריית מלכות ישראל, מ 970 עד 560 לפני הספירה, ומתעדים אירועים מרגשים ודרמטיים של תהפוכות פוליטיות בעלות השפעות מרחיקות לכת על עם ישראל. בתוך תיעודים אלה הסיפורים אודות אליהו ואלישע, הנביאים הנועזים שהרפתקאותיהם שילהבו את דימונם של ילדים ומבוגרים כאחד בכל דור. קווי הדימיון בין פועלם של ישוע ואלישע גם הם מעניינים. בשני המקרים קמו מתים לתחייה, מצורעים רופו, ומזי רעב הואכלו מכמויות קטנות של מזון. השבוע השיעור עוסק באחד מהניסים האלה: ריפוי של נעמן, עובד אלילים גאה בעל מעמד וכבוד, שהיה בעל צורך גדול, בא להתנסות בכוחו העצום של אלוהים חיים באמצעות עדות בשליחות שלא חשבה. בין כל האמיתות הרוחניות שנוכל למצוא בסיפור זה, נוכל גם לקחת מודל לשליחות בין תרבותית בעיצומן של מתיחות בינלאומית ויריבות. וכמו כן, נוכל לראות בסיפור זה מודל לתוכנית הישועה והדרך בה היא פועלת.

*לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה 18 ביולי.

היה לו הכל, אבל...

”וְנַעֲמָן שָׂר-צָבָא מֶלֶךְ-אַרְם הָיָה אִישׁ גָּדוֹל לְפָנָי אֲדֹנָיו וְנָשָׂא פָנָים כִּי-בֹ נָתַן-יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרְם וְהָאִישׁ הָיָה גְבוּר חֵיל, מִצְרָע“ (מלכים ב' 5:1).

הפסוק הזה מכיל ארבעה תיאורים ותארים שהציגו את נעמן בצמרת הממשל והחברה הארמית. הייתה לו השפעה רבה על מלך ארם, הוא היה בעל מעמד חשוב; יד מינו של המלך בנושאי צבא ודת (פס' 18). הוא היה עשיר מאוד (פס' 5). אולם הפסוק הראשון כולל גם, אבל אחד גדול. כל כוחו של נעמן, כבודו וגבורתו, החווירו לנוכח המחלה המפחידה ביותר של אותם ימים- צרעת. וזה בדיוק מה שהיה לו, דבר שהטיל צל כבד על כל השיגיו. מחלה זו הביאה אותו במגע עם נביא האלוהים, ודרך קשר זה הוא הפך למאמין באלוהי האמת.

קיראו את מרק 1:40-45; לוקס 8:41-56; ומרק 12:1-2. מעבר לעובדה הברורה שישוע עשה ניסי ריפוי בקטעים האלה, מה המכנה המשותף? מה הביא את כל האנשים האלה לישוע?

שיבושים בחיים האישיים, טרגדיות ומעברים, יכולים לגרום לאנשים להיפתח יותר לאמיתות רוחניות ולחיפוש אחר אלוהים. חורבן פיזי, פסיכולוגי, פוליטי או אסונות אחרים, עשויים לפתוח פתח לאנשים למציאות האלוהית. אובדן אישי, אסונות לאומיים ומלחמות, הם מניעים עיקריים שגורמים לאנשים לחפש כוח גדול יותר מהם. הקהילה מודעת לכך שזכייה בעיטור נשמות גדולה יותר באיזורים שבהם אנשים סבלו אישית או חברתית.

מצד אחד נראה שהיה לנעמן הכל, מצד שני הוא היה אדם שבור ללא תקווה. באיזה דרכים כולנו בעצם ככה, שחיינו כוללים דברים טובים ורעים בעת ובעונה אחת? כיצד נלמד לתת לשני צידי המתרחס הללו לחבר אותנו לאדון?

עדה לא נחשבת

קיראו את מלכים ב' 7:1-5. מה קורה כאן? מדוע שהארמים יקשיבו לדבריה של ילדה שבוייה שהייתה לשפחה? מה יכולות להיות ההשלכות הנסתרות של מה שהתרחש?

המקרא לא נותן לנו פרטים ממש של הדרך שבה התנהגה הילדה הזאת בבית אדוניה, אבל ברור שמשוהו בה הרשים ותשומת ליבם של המשפחה נתבקש. חישובו על כך: בהשים משקל על דבריה של שבוייה קטנה במשק ביתו, הולך המנהיג הצבאי העשיר והחזק למלך, אומר לו את שאמרה הילדה, ומקבל אישור מהמלך לצאת למסעו, ויותר מזה, הוא מעמיס לו מתנות שיוכל לתת לנביא לכשיפגוש בו. כמובן, שהרבה יותר ממה שנאמר בפירוש התרחש. אף על פי כן, שליחתו של אלוהים הטמיעה את הידע שלו בחוגי השלטון הסורי דרך ילדה יהודית שבוייה, עלומת-שם, שנחטפה באכזריות מביתה בפשיטה הארמית. במקום להתמקד על האכזריות וחוסר המשמעת של מעשים אלו, וחיי העבדות שלה, היא בחרה לשתף את אמונתה האיתנה בכוחו משנה החיים של אלוהים, שפעל דרך אלישע שבשומרון (פס' 3). ונתון כך, כמו דניאל וחבריו בבבל מאוחר יותר, היא הצליחה להמיר את גורלה להזדמנות לחלוק את אמונתה. לדברי אלן גיי וייט: "התנהגותה של העוזרת השבוייה, הדרך שבה נשאה עצמה בביתם של עובדי האלילים הזרים, היא עדות חזקה לכוחו של החינוך המוקדם של הבית." (נביאים ומלכים עמ' 245).

מה זה בא ללמד אותנו על העובדה שאמונתנו, אורח חיינו, ומעשינו יכולים למשוך אחרים אלינו ואל האמיתות שהופקדו בידינו?

מה שמרתק בסיפור הזה הוא תגובתו של מלך ישראל בקבלו את האיגרת. האם אני אלוהים? היכול אני לרפא צרעת? מילותיו גילו עד כמה הייתה המחלה הזו מפחידה ומדוע יכל רק נס להביא לריפוי. מסיבה כלשהיא, השתמעה מהמכתב ציפייה שהמלך יגרום לנס רפואי. הוא ידע שלא יוכל לעזור בזה וחשב שהכל היה תכסיס בכדי לעורר מדון.

הנביא אלישע

פועלו של הנביא אלישע במאה התשיעית לפני הספירה, מסופר בשרשרת של 18 אפיסודות שאירעו לאורך של מעל ל 50 שנה. בפועלו שימש רוב הזמן כמנהל בתי הספר לנביאים ורוב חייו היו גלויים לעיני הציבור. חייו כללו אותות ומופתים ברמה אישית ולאומית. עזרתו וייעודו של אלישע נדרשו על-ידי מלכים ופשוטי העם כאחד.

קיראו את מלכים ב' 15:1-2. מה באים ללמד פסוקים אלה על קריאתו ומפעלו של אלישע?

ללא ספק, הנביא אלישע נקרא על-ידי אלוהים. מקרים וניסיונות מדהימים אישרו לו את קריאתו. הוא הכיר בחוסר האונים שלו, והבין שהוא זקוק לכוחו של אלוהים, ועל כן ביקש מנה כפולה של רוח הקודש בשביל שיוכל לעשות את שנקרא לעשות. עוד אז, הבין איש האלוהים הזה את שאמר ישוע מאות שנים מאוחר יותר: **”אֲנִי הַגִּפְנוֹ; אֵתֶם הַשְּׂרִיגִים. הַעוֹמֵד בִּי וְאֲנִי בּוֹ עוֹשֶׂה פְרִי לְרֵב, שֶׁפֶן בְּלִעְדֵי אֵינְכֶם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת דְּבָר”** (יוחנן 5: 15). זהו לקח שחשוב שנלמד ונבין, תהיה עמדתנו בעבודת האדון אשר תהיה. כמובן, מקריאת הסיפור, אנו רואים שבקשתו של אלישע לכוח הזה ניתנה לו. אלישע גם הראה שהייתה לו הבנה בריאה וישרה של תפקידו שלו כשהכריז למלך ישראל: **”יֵשׁ נְבִיא בְּיִשְׂרָאֵל”** (מלכים ב' 8: 5).

עוד דבר מעניין, לחשוב על המעמד בו מופיע מפקד צבא ופמלייתו ברוב גדולתם לפתח ביתו של אלישע, הצניעות שנראתה בניגוד ליוקרה שממנה נהנה נעמן. אלישע לא נרתע ולא הרגיש מאויים מנעמן וחייליו. ובעצם, אלישע אפילו לא טרח לצאת לקראת נעמן המצביא רב העוצמה, במקום זאת הוא שלח שליח שבפיו הייתה פקודה למפקד. התמורה היחידה שקיבל עבור המסע המפרך מדמשק היתה הוראה חד-משמעית לרחוץ בירדן, אבל הוראה זו לוותה בהבטחה: **”הַלּוֹדֵף וְכַחֲצֵת שְׂבַע-פְּעָמִים בְּיַרְדֵּן וְיָשָׁב בְּשַׂרְדֵּךְ לְךָ וְיָטָהר”** (מלכים ב' 10: 5). ללא ספק, גאוותו של איש חשוב זה נפגעה. ואולי זאת הייתה הנקודה בדיוק.

ריפוי של נעמן

קיראו את מלכים ב' 14-11:5. מה באים ללמד פסוקים אלה על נעמן וחלק מן הלקחים שנועדו לו? איזה לקחים נוכל לקחת לעצמנו?

אם אלישע היה נפגש אישית עם האישייות הנכבדה הזו ומבצע פעולות וקסמים ומיני טכסים אחרים, שהיו חלק בלתי נפרד מדתות עובדי האלילים, ייתכן שנעמן לא היה מהסס. אבל שני היבטים של קבלת הפנים שקיבל העליבו אותו. לא רק שהנביא לא בא לפוגשו אישית, הנביא הפנה אותו לנהר הירדן להירפא מהצרעת. מנקודת המבט של דרך-ארץ, נעמן צדק. היה על אלישע לצאת מביתו ולקדם את פניו בברכה. ודבר שני, נהרותיהם של דמשק היו טובים יותר, צלולים יותר בהשוואה למים העכורים של הירדן. למרות זאת, אלוהים כיוון את נעמן לנהר הירדן דרך אלישע. כל תהליך ההבראה נועד בכדי להפגין שני דברים: ראשית, שהיה נביא בישראל של אלוהי האמת ושנית, שאלוהים גמל לציות באמונה. פמלייתו של נעמן שיכנעה אותו לציית לימפקדו (אלוהים) ולפחות לנסות את הטבילה. הם טענו שאם היה המרשם לתרופה מורכב יותר, הוא היה מוכן לסבול את זה ובכך הוא שוכנע. ייתכן שזה היה די קשה לנעמן לבלוע את גאוותו בשמעו בקול ילדה שבוייה קטנה, נביא זר שלא הראה לו יחס כבוד מיוחד, ולבסוף, למשרתיו שלו. אף על פי כן, הוא היה נואש מספיק לרפואה. **”וַיָּרֵד וַיִּטְבַּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כְּדָבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֵּשֶׁב בְּשָׂרוֹ כְּבָשׂוֹר נֶעַר קַטָּן וַיִּטְהַר”** (מלכים ב' 14:5). הדרישות הראשונות לריפוי נעמן היו אמונה וציות. ברגע שהוא כבש את גאוותו ומילא את רצונו של אלוהים לרחוץ שבע פעמים במים העכורים של הירדן, הוא נרפא.

קיראו את רומיים 4-6:11. כיצד משתקפים העקרונות המצויינים כאן בסיפור של נעמן? באיזה דרכים חוויתם את מציאות ה'חיים החדשים' במשיח?

מאמין חדש

”...הִנֵּה-נָא יִדְעָתִי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ כִּי אִם-בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קח-נָא בְרָכָה מֵאֵת עַבְדְּךָ” (מלכים ב' 15: 5).

באיזה דרכים עוזרות המילים האלו לחשוף את הניסיון של הישועה? ראו גם התגלות 12: 14; א' יוחנן 2,3; 5: 2,3; רומיים 6: 1.

נעמן יכל בקלות לשוב לדמשק מהירדן מייד לאחר הירפאו. אבל כמחווה של הכרת תודה, הוא חזר עם מלוויו לביתו של הנביא. הפעם הם פגשו באלישע באופן אישי. ההודאה שאלוהי ישראל הוא ריבון העולם הוא הנושא המרכזי בתנ"ך. מילים אלו, שיצאו מפיו של עובד אלילים מראות את אחת הנקודות הנעלות בהתגלות שבתנ"ך. חזרתו בתשובה של נעמן הבהירה כי החוויה החדשה שלו קשורה באלוהי ישראל. הנביא היה ישראלי, הנחר היה החשוב ביותר בישראל והמספר שבע הוא קשר ברור לאלוהי הבריאה. מה שאנו רואים במקרה של נעמן הוא דוגמה לאופן שבו אמונה פועלת: נעמן קיבל משהו שלעולם לא יכל להרוויח בכוחות עצמו. העובדה שאלישע סירב לקבל מתנות מלמדת שישועה אינה ניתנת לקנייה, ומקור כולה בחסד אלוהים. ובאותה העת, נכונותו של נעמן לתת דבר מה לאלישע עבור מה שעשה מראה על פעולתה של אמונה, תגובה שמקורה בתודה למה שניתן לו. אלישע סירב לקבל את המתנה. וכך הלך הוא בעקבותיו של אברהם, שסירב לקבל תגמול ממלכים פגאניים. ”אִם-מַחֹט וְעֵד שְׂרֹדֶךָ-נֶעַל וְאִם-אֶקַח מִכָּל-אֲשֶׁר-לְךָ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשִׂיתִי אֶת-אֲבָרְכָם” (בראשית 14: 23). אלישע ידע שקבלת המתנה הייתה מקלקלת את הלקח שנעמן היה צריך ללמוד. הריפוי היה מעשה אלוהים של חסד טהור.

”תנו לנקודה הזאת להתיישב במלואה בכל נפש: אם אנחנו מקבלים את המשיח כגואל, עלניו לקבלו כשליט. אין באפשרותנו להיות חדורי ביטחון ואמונים שלמים במשיח מושיענו עד שלא נכיר בו כמלכנו ונציית למצוותיו. כך נוכיח את נאמנותנו לאלוהים. בכך יש צליל אמיתי באמנותנו, שהרי היא אמונה פעילה. היא פועלת ומונעת על ידי אהבה.” (אלן גיי וייט Faith and Works p.16).

אם אחרים היו בוחנים את חייכם, מה הם היו רואים בהם שמעידים על אהבתכם לאלוהים בזכות מה שעשה עבורכם במשיח?

לימוד נוסף: "מאות שנים לאחר שחזר נעמן לביתו הסורי, בגוף בריא ובנפש שעברה חזרה בתשובה, אמונתו הנפלאה הוזכרה וצוינה לשבח על-ידי המושיע כדוגמה מאלפת לכל הטוענים שהם שרתי האלוהים." **"מִצְרָעִים רַבִּים הָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל בְּיָמַי אֲלִישָׁע הַנְּבִיא וְלֹא טָהַר אֶחָד מֵהֶם מִלְבַּד נַעְמָן הָאֲרָמִי."** (לוקס 4:27). אלוהים פסח על המצורעים הרבים בישראל משום שחוסר אמונתם סגרה את הדלת עבורם לתמיד. עובד האלילים האציל שהיה קשוב לאמונת ליבו במה שנכון היה לעשות, ושהרגיש שהיה זקוק לעזרה, היה בעיניו של אלוהים ראוי לבירכתו יותר מהמצורעים בישראל, שהקלו ראש ותיעבו את הזכויות שניתנו להם בידי אלוהים. אלוהים פועל עבור אלו שמעריכים את חסדו ומגיבים לאור שניתן להם מהשמיים. " (אלן ג'י וייט נביאים ומלכים עמ' 252, 253).

שאלות לדיון:

1. במהלך השנים, דיונים רבים חלו על מה שקרה לאחר רפואתו של נעמן. במלכים ב' 5:17-19, נעמן מתוודה ברוב עוצמתה של האמונה: "לוא-יִעֲשֶׂה עוֹד עֲבָדְךָ עֲלֵה וְזָבַח לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם-לַיהוָה". אולם מיד הוא מוסיף "לְדַבֵּר הִזָּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּבֹא אֲדָנִי בֵּית-רִמּוֹן לְהַשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא נִשְׁעַן עַל-יָדַי וְהַשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן בְּהַשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח-נָא יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הִזָּה" (פס' 18). מהן ההשלכות של תשובתו של אלישע? באיזו מידה חייבים שליחים משיחיים להיות סבלניים ומבינים כלפי חוזרים בתשובה חדשים, במיוחד כשהם מגיעים אלינו מרקע תרבותי ודתי שונים?
2. באיזו מהירות צריכה נטישת תרבות של מאמינים חדשים לקרות? "האלמנה מצרפת ונעמן הארמי חיו את חייהם כמיטב יכולתם בהתאם לאור שניתן להם; ובכך נחשבו לצדיקים יותר מעם הסגולה הנבחר של אלוהים שחזר לסורו ושהקריב את עקרונותיו למען נוחות ומוניטין." (אלן ג'י וייט The Acts Of The Apostles p. 416).
3. ריפוי וישועה באו לנעמן באמונה שהוכחה במעשיו. דונו עוד בשאלת הקשר שבין אמונה ומעשים. מדוע זה כל-כך חשוב להבין את חשיבותם הרבה ואת התפקידים השונים שהם ממלאים בחווית הישועה?